

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет економіки та управління

Кафедра міжнародної економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
_____ О.Б. Жильцов
« _____ » _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗАСАДИ ВІДКРИТТЯ ВЛАСНОГО
БІЗНЕСУ

для студентів

спеціальності 125 Кібербезпека

освітнього рівня першого (бакалаврського)

освітньої програми 125.00.01 Безпека інформаційних і комунікаційних систем

Київ – 2023

Розробники:

Євтушевська Ольга Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі:

Євтушевська Ольга Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Київського університету імені Бориса Грінченка.

Зарицька Наталія Сергіївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки

Протокол від 1 вересня 2022 р. № 1.

Завідувач кафедри А.В. ШЛАПАК

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 125.00.01 Безпека інформаційних і комунікаційних систем 1.09.2022 р.

Керівник освітньої програми Артем ПЛАТОНЕНКО

(підпис)

Робочу програму перевірено

1.09.2022 р.

Заступник директора/декана О.О. КАЗАК

Пролонговано:

на 2023/2024 н.р. (Шлапак А.В.), « 29 » 08 2023 р., протокол № 10

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	5 кредитів / 150 годин	
Курс	4	
Семестр	7	
Кількість змістових модулів з розподілом:	5	
Обсяг кредитів	5	
Обсяг годин, в тому числі:	150	
Аудиторні	70	
Модульний контроль	10	
Самостійна робота	70	
Форма семестрового контролю	залік	

Мета дисципліни є опанування теорією сучасного бізнесу та основоположних принципів виробничої діяльності в умовах сучасного ринку. Вона спрямована на вироблення основоположних орієнтирів у підприємницькій діяльності, на набуття вмінь аналізувати ринкову інформацію та приймати економічно обґрунтовані рішення в умовах конкуренції та непередбачуваності очікуваних наслідків.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомлення студентів з основними категоріями підприємницької діяльності;
- придбання теоретичних знань і практичних навичок щодо порядку створення та ліквідації підприємств різних форм власності;
- засвоєння основ договірних відносин, ліцензування та патентування діяльності підприємств;
- застосування на практиці знань щодо формування відносин із зовнішнім середовищем;
- обґрунтування використання різних джерел фінансування підприємств;
- придбання знань щодо бізнес-культури підприємництва.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	5 кредитів / 150 годин	
Курс	4	
Семестр	7	
Кількість змістових модулів з розподілом:	5	
Обсяг кредитів	5	
Обсяг годин, в тому числі:	150	
Аудиторні	70	
Модульний контроль	10	
Самостійна робота	70	
Форма семестрового контролю	залік	

Мета дисципліни є опанування теорією сучасного бізнесу та основоположних принципів виробничої діяльності в умовах сучасного ринку. Вона спрямована на вироблення основоположних орієнтирів у підприємницькій діяльності, на набуття вмінь аналізувати ринкову інформацію та приймати економічно обґрунтовані рішення в умовах конкуренції та непередбачуваності очікуваних наслідків.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомлення студентів з основними категоріями підприємницької діяльності;
- придбання теоретичних знань і практичних навичок щодо порядку створення та ліквідації підприємств різних форм власності;
- засвоєння основ договірних відносин, ліцензування та патентування діяльності підприємств;
- застосування на практиці знань щодо формування відносин із зовнішнім середовищем;
- обґрунтування використання різних джерел фінансування підприємств;
- придбання знань щодо бізнес-культури підприємництва.

3. Результати навчання за дисципліною.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- визначення предмету, змісту, завдань і видів підприємницької діяльності;
- визначення та характеристика методів підприємницької діяльності;
- основні положення законодавчої бази при веденні бізнесу;
- методики проведення рекламної діяльності підприємницької діяльності підприємства;

вміти:

- визначати мету та програму проведення основ підприємництва, розуміти різницю між різними видами підприємницької діяльності у вирішенні організаційно-управлінських завдань;
- володіти основними методами реєстрації та ведення власного бізнесу;
- здійснювати підбір необхідної інформації за даними українського законодавства бухгалтерського та податкового обліку.
- провести аналіз діяльності підприємства та розробити етапи рекламної компанії підприємства

Загальні компетентності:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу: розуміння поставленої задачі; здатність проникати в суть явища, проблеми, завдання, виявляти характерні ознаки, суттєві риси та взаємозв'язки, проводити аналогії, узагальнювати; володіння системним, цілісним підходом до аналізу й оцінки ситуації та вирішення проблеми.

Фахові компетентності спеціальності:

Здатність виявляти закономірності функціонування власного бізнесу: розуміння принципів економічних законів, їх зв'язку з бізнесом та управлінням; розуміння зв'язку між базовими знаннями, економічними теоріями та елементами бізнес-функцій.

Здатність аналізувати та розв'язувати задачі у сфері власного бізнесу: здатність продемонструвати спеціальні знання і навички з організації власної справи.

Здатність проводити аналіз функціонування та розвитку бізнесу: володіння сучасними методами збору, обробки та аналізу економічних і соціальних даних; сучасними методиками розрахунку та аналізу соціально-економічних показників, що характеризують економічні процеси та явища.

Програмні результати навчання.

Знання та розуміння. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові теорії розвитку бізнесу, знати основи управління персоналом.

Застосування знань та розумінь.

Визначати попит та пропозицію на ринку, аналізувати організаційну структуру управління підприємством, аналізувати діяльність основних конкурентів, досліджувати особливості поведінки споживачів, здійснювати пошук ефективних каналів розподілу продукції, володіти навиками бізнес-планування.

Проводити аналіз ефективності результатів підприємницької діяльності.

Вміти працювати як самостійно, так і в команді.

4. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Модульні	
Змістовий модуль 1. ПОНЯТТЯ СУЧАСНОГО БІЗНЕСУ РИНОК І КОНКУРЕНЦІЯ В СИСТЕМІ БІЗНЕСУ							
Тема 1. Поняття сучасного бізнесу, його цілі та функції	5	1	2	-	-	-	2
Тема 2. Система сучасного бізнесу на макrorівні	5	1		2	-	-	2
Тема 3. Ринок як середовище та сфера діяльності бізнесу. Особливості сучасного ринку, його структура та функції	8	2	2	-	-	-	4
Тема. 4. Основні моделі сучасного ринку. Вибір України	10	2		4	-	-	4
Модульний контроль	2						2
Разом	30	6	4	6	-	2	12
Змістовий модуль 2. Умови розвитку та принципи організації бізнесу							
Тема 5. Історичні передумови підприємництва в Україні	7	1	2	-	-	-	4
Тема 6. Ринкова реформа в Україні. Етапи приватизації 90-х років ХХ	7	1	2	-	-	-	4
Тема 7. Правова база бізнесу та форми підприємництва в Україні	14	2		4	-	-	8
Модульний контроль	2						2
Разом	30	4	4	4	-	2	16
Змістовий модуль 3. Виробнича діяльність фірми							
Тема 8. Комерційний розрахунок – метод ведення господарської діяльності фірми в умовах ринку	10	2	2	2	-	-	4
Тема 9. Ринковий закон попиту фірми на фактори виробництва	7	1	2	-	-	-	4
Тема 10. Бізнес-план як метод організації та управління господарською діяльністю фірми в умовах ринку	11	1		2	-	-	8
Модульний контроль	2						2
Разом	30	4	4	4	-	2	16
Змістовий модуль 4. Державне регулювання підприємницької діяльності – основний фактор впливу держави на економічні процеси							

Тема 11. Необхідність та сутність державного регулювання підприємницької діяльності	5	1	2	-	-	-	2
Тема 12. Методи державного впливу на підприємницьку діяльність	7	1	2	2	-	-	2
Тема 13. Вплив системи оподаткування на підприємницьку діяльність	8	2		2	-	-	4
Тема 14. Кредитно-грошова політика держави та її вплив на розвиток підприємництва	8	2	2	-	-	-	4
Модульний контроль	2	2					
Разом	30	6	6	4	-	2	12
Змістовий модуль 5. Маркетингова стратегія бізнесу							
Тема 15. Маркетингова діяльність підприємства	15	4	2	2	-		7
Тема 16. Особливості реклами товарів і послуг суб'єкта підприємництва	13	2	2	2	-	-	7
Модульний контроль	2	2					
Разом	30	6	4	4	-	2	14
Усього	150	26	22	22	-	10	70

Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Поняття сучасного бізнесу, ринок і конкуренція в системі бізнесу

Тема 1. Поняття сучасного бізнесу, його цілі та функції.

Визначення поняття «бізнес», його родові ознаки. Цілі, функції сучасного бізнесу, його місце у суспільних відносинах. Система бізнесу в розвиненій економіці (суб'єкти, об'єкти, зв'язки).

Тема 2. Система сучасного бізнесу на макрорівні.

Інфраструктура бізнесу на макрорівні (ринки, біржі, банки та ін.). Сфери бізнесу та організаційні форми. Розвиток підприємства – умова створення ринкової структури в економіці України.

Тема 3. Ринок як середовище та сфера діяльності бізнесу. Особливості сучасного ринку, його структура та функції.

Основні моделі ринкових систем у розвинених країнах. Сучасні форми конкуренції, механізм її дії та наслідки.

Тема 4. Основні моделі сучасного ринку. Вибір України.

Вибір стратегії в бізнесі. Монополізм та антимонопольне регулювання.

Змістовний модуль 2. Умови розвитку та принципи організації бізнесу

Тема 5. Історичні передумови підприємництва в Україні.

Соціально-економічні умови виникнення та розвитку підприємницької діяльності в Україні.

Тема 6. Ринкова реформа в Україні. Етапи приватизації 90-х років ХХ.

Приватизація та її форми.

Тема 7. Правова база бізнесу та форми підприємництва в Україні.

Правова база бізнесу в Україні. Значення Конституції України. Основні форми підприємництва в Україні. Фірма як суб'єкт ринку. Типи ринкової організації фірм. Проблеми розвитку малого бізнесу. Тіньовий бізнес в Україні. Проблеми боротьби з тіньовим бізнесом. Принципи, умови та механізми створення власної справи в Україні. Установчі документи.

Змістовний модуль 3. Виробнича діяльність фірми

Тема 8. Комерційний розрахунок – метод ведення господарської діяльності фірми в умовах ринку.

Комерційний розрахунок як метод ведення виробничо-господарчої діяльності в умовах ринку. Порівняльна характеристика основних принципів господарського розрахунку та комерційного розрахунку фірми. Класифікація витрат у виробництві товарів та послуг, яка прийнята в сучасному комерційному розрахунку. Функціональне призначення різних витрат.

Тема 9. Ринковий закон попиту фірми на фактори виробництва.

Ринковий закон попиту на фактори виробництва.

Тема 10. Бізнес-план як метод організації та управління господарською діяльністю фірми в умовах ринку.

Основи складання бізнес-плану.

Змістовний модуль 4. Державне регулювання підприємницької діяльності – основний фактор впливу держави на економічні процеси

Тема 11. Необхідність та сутність державного регулювання підприємницької діяльності.

Поняття держави як центру та структурної ланки економічного базису в сучасних розвинених країнах.

Тема 12. Методи державного впливу на підприємницьку діяльність.

Методи економічного регулювання підприємницької діяльності, що використовуються у розвинених країнах (прискорена амортизація, облікова ставка відсотка, втручання в процес ціноутворення та ін.). Державне регулювання процесу становлення підприємницьких структур у перехідний період в Україні.

Тема 13. Вплив системи оподаткування на підприємницьку діяльність.

Податкова система України. Оподаткування господарської діяльності.

Тема 14. Кредитно-грошова політика держави та її вплив на розвиток підприємництва.

Облікові ставки НБУ. Вплив монетарної політики на активність підприємницької діяльності.

Змістовний модуль 5. Маркетингова стратегія бізнесу

Тема 15. Маркетингова діяльність підприємства

Ціна як інструмент маркетингу. Вибір каналів розподілу. Принципи мерчандайзингу.

Тема 16. Особливості реклами товарів і послуг суб'єкта підприємництва

Функції реклами. Види та носії реклами.

Контроль навчальних досягнень
Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5	
			Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість
1.	Відвідування лекцій	1	3	3	2	2	2	2	3	3	3	3
2	Відвідування семінарських (практичних) занять	1	5	5	4	4	4	4	5	5	4	4
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	3	15	3	15	4	20	2	10
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	5	50	4	40	4	40	5	50	4	40
5	Виконання модульної (контрольної) роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом				103		86		86		103		82
Максимальна кількість балів			460, коефіцієнт 460:100=4,60									

Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Поняття сучасного бізнесу, ринок і конкуренція в системі бізнесу			
1	Поняття сучасного бізнесу, його цілі та функції	2	5
2	Система сучасного бізнесу на макрорівні.	2	5
3	Ринок як середовище та сфера діяльності бізнесу. Особливості сучасного ринку, його структура та функції	4	5
4	Основні моделі сучасного ринку. Вибір України	4	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Умови розвитку та принципи організації бізнесу			
5	Історичні передумови підприємництва в Україні	4	5
6	Ринкова реформа в Україні. Етапи приватизації 90-х років ХХ	4	5
7	Правова база бізнесу та форми підприємництва в Україні	8	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Виробнича діяльність фірми			
8	Комерційний розрахунок – метод ведення господарської діяльності фірми в умовах ринку	4	5
9	Ринковий закон попиту фірми на фактори виробництва	4	5
10	Бізнес-план як метод організації та управління господарською діяльністю фірми в умовах ринку	8	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Державне регулювання підприємницької діяльності – основний фактор впливу держави на економічні процеси			
11	Необхідність та сутність державного регулювання підприємницької діяльності	2	5
12	Методи державного впливу на підприємницьку діяльність	2	5
13	Вплив системи оподаткування на підприємницьку діяльність	4	5
14	Кредитно-грошова політика держави та її вплив на розвиток підприємництва	4	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. Маркетингова діяльність підприємства			
15	Комплекс маркетингу на підприємстві	7	5
16	Канали реклами для різних видів продукції	7	5
Разом		70	80

Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль за результатами виконання контрольних (модульних) робіт передбачає оцінювання теоретичних знань та практичних умінь і навичок, що студент набув після завершення вивчення навчального матеріалу змістовного модулю з дисципліни. Виконання модульних робіт здійснюється в аудиторії.

Модульний контроль проводиться у формі контрольної роботи за кожним модулем. Контрольні (модульні) роботи включають тестування, відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань та ситуацій.

Сума балів, накопичених студентом за виконання модульних контрольних робіт свідчить про ступінь оволодіння ним програмою навчальної дисципліни протягом конкретного етапу її вивчення.

Критерії оцінювання модульного контролю з дисципліни наступні:

20-25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко всебічно розкриває зміст теоретичних питань, тестових та практичних завдань.

15-20 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

10-15 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності і помилки.

1-10 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

0-10 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Форми проведення та критерії оцінювання модульного контролю

Модулі	Тема дисципліни	Форма контролю	Максимальна сума балів
I	Теми 1,2,3,4 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
II	Теми 5,6,7 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
III	Теми 8, 9,10 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
IV	Теми 11,12 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
V	Теми 13, 14 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів

Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль – залік. Виставляється на останньому занятті за кількістю набраних в семестрі рейтингових балів (в межах 100).

Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
A	100-90
B	82-89
C	75-81
D	69-74
E	60-68
FX	35-59
F	0-34

Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 150 год., лекції – 26 год., семінарські заняття – 22 год., практичні заняття – 22 год., модульний контроль – 10 год., самостійна робота – 70 год.

Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II			Змістовий модуль III			Змістовий модуль IV				Змістовий модуль V	
Назва модуля	Підприємство у системі господарювання – 103 бали				Ринки та політика підприємства – 86 балів			Виробничі та кадрові ресурси підприємства – 86 балів			Капітал підприємства – 103 бали				Маркетингова діяльність підприємства – 82 бали	
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Теми лекцій	Поняття сучасного бізнесу, його цілі та функції	Система сучасного бізнесу на макrorівні.	Ринок як середовище та сфера діяльності бізнесу. Особливості сучасного ринку, його структура та функції	Основні моделі сучасного ринку. Вибір України	Історичні передумови підприємництва в Україні	Ринкова реформа в Україні. Етапи приватизації 90-х років XX	Правова база бізнесу та форми підприємництва в Україні	Комерційний розрахунок – метод ведення господарської діяльності фірми в умовах ринку	Ринковий закон попиту фірми на фактори виробництва	Бізнес-план як метод організації та управління господарською діяльністю фірми в умовах ринку	Необхідність та сутність державного регулювання підприємницької діяльності	Методи державного впливу на підприємницьку діяльність	Вплив системи оподаткування на підприємницьку діяльність	Кредитно-грошова політика держави та її вплив на розвиток підприємництва	Ціна як інструмент маркетингу. Вибір каналів розподілу. Принципи мерчандайзингу.	Функції реклами. Види та носії реклами.
Теми семінарських занять	Поняття сучасного бізнесу, його цілі та функції	Система сучасного бізнесу на макrorівні.	Ринок як середовище та сфера діяльності бізнесу. Особливості сучасного ринку, його структура та функції	Основні моделі сучасного ринку. Вибір України	Історичні передумови підприємництва в Україні	Ринкова реформа в Україні. Етапи приватизації 90-х років XX	Правова база бізнесу та форми підприємництва в Україні	Комерційний розрахунок – метод ведення господарської діяльності фірми в умовах ринку	Ринковий закон попиту фірми на фактори виробництва	Бізнес-план як метод організації та управління господарською діяльністю фірми в умовах ринку	Необхідність та сутність державного регулювання підприємницької діяльності	Методи державного впливу на підприємницьку діяльність	Вплив системи оподаткування на підприємницьку діяльність	Кредитно-грошова політика держави та її вплив на розвиток підприємництва	Комплекс маркетингу. Промисловий дизайн.	Вибір каналів реклами. Реклама в Інтернеті.
Самостійна робота	20 балів				15 балів			15 балів			20 балів				10 балів	
Поточний контроль	МК – 25 балів				МК – 25 балів			МК – 25 балів			МК – 25 балів				МК – 25 балів	
Сума	460, коефіцієнт переведення у 100-бальну шкалу: 440/100=4,6															

Рекомендовані джерела

Основна

1. Гой І.В., Смелянська Т.П. Підприємництво. – К.: ЦУЛ, 2019. – 368 с.
2. Іванілов О. Економіка підприємства. – К.: ЦУЛ, 2019. - 728 с.
3. Основи підприємництва: Підручник / [Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О. та ін.]; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. – Ж.: ЖДТУ, 2019.
4. Підприємництво. Практикум: навч. посіб. / І.І. Мазур, О.В. Євтушевська, Н.І. Ігнатович; за ред. І.І. Мазур. – К.: ВПЦ “Київський університет”, 2016.
5. Сотник І., Таранюк Л. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. – К.: Університетська книга, 2018. – 572 с.
6. Хмурова В.В. Менеджмент підприємницької діяльності. – К.: ЦУЛ, 2018. – 286 с.
7. Цибульська Е. Оцінка бізнесу та його складових. – К.: Кондор, 2020. – 364 с.
8. Шутовська Н.О., Апопій В.В., Серета С.А. Основи підприємництва. – К.: Новий світ, 2021. – 324 с.

Додаткова

1. Гіл Чарлз В.Л. Міжнародний бізнес: конкуренція на глобальному ринку; Пер. з англ. – К.: Основи, 2001.
2. Ларцев В. До проблеми періодизації процесу приватизації // Економіка України. – 2000. – № 12. – С. 45.
3. Піддубний І.О., Піддубна А.І. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: Навчальний посібник. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2004. – 264 с.
4. Татеїсі К. Вічний дух підприємництва. – К.: Укрзакордонвизасервіс, 1992. – 204 с.
5. Реалізація переваг ІКТ та економічне зростання в Європі // інформаційний документ, підготовлений Economist Intelligence Unit, аналітичною службою журналу «The Economist» // <http://www.microsoft.com> – Офіційний сайт корпорації «Microsoft».
6. Проект «Національна стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні»; Закон України «Про концепцію формування інформаційного суспільства» // <http://www.e-ukraine.com.ua> – Фонд «Інформаційне суспільство України».
7. Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки» // <http://www.gdo.kiev.ua> – Міністерство юстиції України.